

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomantky:	Nikola Smutná
Téma práce:	Nezpůsobilá příprava a nezpůsobilý pokus trestného činu
Rozsah práce	90 stran celkem, z toho 74 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	26.6.2023
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Práce na hmotněprávní téma vývojových stadií, včetně dílčí otázky jich se týkající, a sice trestnosti nezpůsobilé přípravy či pokusu trestného činu, je tradičním tématem, kterému bývá věnována pozornost i v kandidátských pracích na Právnické fakultě Univerzity Karlovy. Je namísto se tématu opakovaně věnovat, testovat správnost názorů v odborné literatuře i zákonné úpravy ve spojitosti s novými poznatky aplikační praxe. To platí zvláště za situace, kdy došlo při rekonstrukci trestního práva hmotného ke změně pojetí trestného činu z materiálního (či materiálně-formálního) na formální, což se projevilo i v definici obou zmíněných vývojových stadií trestného činu. Obzvláště významně se pak tato změna dotýká právě uvedené dílčí otázky, kterou si diplomantka vybrala za téma své práce, a sice posouzení trestnosti nezpůsobilého pokusu či přípravy, neboť významný korektiv potřebného stupně nebezpečnosti činu pro společnost, kterým za dřívější úpravy bylo možno řešit některé případy absolutně nezpůsobilých pokusů (méně pak příprav), odpadl. Jde tak jistě o vhodné téma ke zpracování.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

- teoretické znalosti – byly potřeba znalosti především z oboru trestního práva hmotného, případně též z dalších právních oborů (např. z práva ústavního, či z doprovodných věd kriminálních),

- vstupní údaje a jejich zpracování – autorka se měla zabývat současnou právní úpravou, zohlednit současnou i dřívější judikaturu, příp. provést srovnání historické či mezinárodní, nabízely se úvahy kriminálně politické,
- použité metody – v zásadě odpovídají tématu, použita byla především metoda deskripce, zčásti i analýzy a syntézy, autorka též využívala metod komparativních.

3. Formální a systematické členění práce

Práce svou strukturou i náležitostmi odpovídá standardu diplomových prací.

Autorka rozdělila práci do 9 číslovaných kapitol, k nimž doplnila úvod a závěr. Nejprve představila vývojová stadia trestné činnosti (kap. 1), následně pozornost zaměřila na případy nezpůsobilé přípravy a pokusu (kap. 2), na což navázala shrnutím teoretických přístupů k nim (kap. 3), jejich jednotlivými druhy (kap. 4) a jejich trestáním (kap. 5). V 6. kapitole představila vybranou recentní judikaturu (nejen Nejvyššího soudu). V 7. kapitole zmínila historický vývoj právní úpravy. Osmá kapitola je věnována zahraničním právním úpravám. Pojednání uzavřela návrhy de lege ferenda (kap. 9). Struktura, jakkoliv si lze představit i jinou, je vcelku logická, kapitoly v zásadě na sebe navazují, autorka vesměs postupuje od obecného ke zvláštnímu. Snad jen kapitola 7. je zařazena poněkud neorganicky (předně bývá chronologický vývoj zpravidla uváděn před současnou právní úpravou a jejím rozbořem, navíc autorka oddělila historický vývoj nauky od vývoje legislativního, navíc vložila mezi teoretická pojednání zmínky o současné aplikační praxi).

Hlavní kapitoly jsou dále bohatě vnitřně členěny a mají podkapitoly, což pomáhá v lepší orientaci v práci.

4. Vyjádření k práci

Na práci je patrné, že se autorka tématu věnovala, nespokojila se ani s pouhým studiem tuzemské odborné literatury, ale pracovala i se zahraničními zdroji, byť v tomto směru již tolik do hloubky nešla. V práci přináší zajímavé vlastní postřehy, nicméně práci dominuje její kompilační charakter s převážným využitím jen několika mála inspiračních zdrojů. Jakkoliv autorka pojednává o celé řadě teorií jednotlivých autorů, s jejich díly nepracovala, ale citovala je ze souhrnných děl jiných autorů. Nejde jen o několik málo dílčích sekundárních citací (např. děl, jež byly pro autorku nedostupné – fakticky či jazykově), ale jde o systémový přístup, na němž je založeno zpracování vlastně všech stěžejních teoretických kapitol (zejména pak 3. a 4.), což kvalitu jinak vcelku zajímavé práce poněkud snižuje. Autorka tak převážně přejímá pojednání Ráliša, Eysselta, Nezkusila a z poslední doby Kučery. Podobně tomu bylo při zpracování historického vývoje právní úpravy, s dobovými texty (být dnes dostupnými v elektronické podobě) nepracovala, stejně tak ani s dobovými učebnicemi, spoléhala se na správnost zpracování historického vývoje dalšími autory. V kapitole 8. nejde ani tak o komparaci, jako spíše o velmi stručné představení (bez hloubkového rozboru) přístupu k problematice v jednotlivých autorkou zvolených zemích (zde by možná stálo, kdyby byla vybrána jediná cizozemská úprava a o ní zevrubněji pojednáno za využití původní odborné literatury a aplikační praxe).

I tak přes zmíněné výhrady to diplomantce umožnilo proniknout do probírané oblasti, obtížnosti tématu, že mohla představit výchozí pozice a střety názorů na trestnost nezpůsobilých pokusů či příprav, zvláště těch absolutně nezpůsobilých, jakož i těch, které se týkají nezpůsobilého subjektu. To jí též umožnilo přijít s vlastními řešeními, které tu více tu méně odůvodnila. Vše pak završila vlastními návrhy de lege ferenda, v nichž celkem důvodně poukázala na nedostatky stávajícího řešení v prvních odstavcích § 20 a 21 tr. zákoníku (a to zvláště po opuštění materiálního pojetí trestného činu). Je samozřejmé, že autorkou zvolená problematika nemá jediná a jednoznačná řešení, že každý odborník bude mít na danou oblast svůj vlastní náhled, který se může s autorčiným rozcházet. Předložená práce ale vždy nutí čtenáře k zamyšlení a

obhajobě či testování vlastních názorů. Měl-li bych vybrat náhodně pasáže, u nichž by bylo možno polemizovat, můžu zmínit třeba podkapitolu 1.4.1. o vyloučení pokusu a přípravy, kde autorka uvádí celou řadu paušálních tvrzení, které snad mohou být určitou zásadou, ovšem tak absolutně, jak byla vyjádřena, neplatí. Tak např. není pravdou, že u tzv. předčasně dokonaných trestných činů nelze o vývojových stádiích uvažovat, naopak to vesměs možné je, dokonce jde o určitý nešvar posledního vývoje legislativy, která se vydává cestou zavádění tzv. moderních trestných činů, tedy abstraktně ohrožovacích, čistě činnostních, u nichž se nežádá účinku (či lépe výsledku), čímž se ale předsouvá trestní odpovědnost do raných vývojových fází – srov. např. typický příklad § 312a až 312f tr. zákoníku, kde kupř. zákonodárce v § 312e odst. 3 písm. a) tr. zákoníku žádá postihovat pouhé cestování do zahraničí za uvedeným účelem (pak ale prostý nákup jízdenky by mohl být trestným pokusem, ač k nějakému materiálnímu výsledku je ještě velmi daleko). K tomu srov. také Musilovo pojednání o předsouvání trestní odpovědnosti v monografii Deset let od přijetí českého trestního zákoníku (s nímž ovšem autorka nepracovala). Podobně ale nejsou nepochybné ani další teze, že u některých dalších úmyslných trestných činů vůbec vývojové stadium nepřichází do úvahy. Především právě u většiny těch, kde to obecně autorka zapovídá, nezpůsobilé pokusy v úvahu přicházejí – typické je to u pravého omisivního deliktu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (po nehodě, od níž pachatel ujede, aniž se přesevědčí o stavu poškozeného), u verbálních deliktů (nebezpečné vyhrožování telefonem, ač volaný neposлуouchá, došlo k přerušení volání etc.). Některé tyto případy si sama autorka uvědomovala, přesto jí to v deklamaci uvedené teze nebránilo. Spíše je to tak, že zpravidla k nim nedochází, ale nejsou vyloučeny.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn, autorka představila a provedla rozbor problematiky nezpůsobilých pokusů a příprav, provedla analýzu stávající právní úpravy, zaujala k problematickým otázkám vlastní názor.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomantka zpracovala práci samostatně, využití zdroje poznání řádně označila (k tomu též viz shora). Nejde o plagiát, autorka vycházela především z textu právních předpisů, jakož i z uznávaných komentářových a učebnicových výkladů, převážně pak z několika článků a pojednání. Zdroje vždy řádně vyznačila. Míra shody v protokolech o vyhodnocení podobnosti závěrečné práce je sice mírně vyšší, což je zčásti dáno shodnou citací zákonných ustanovení, dílem ale i částečnou kompilační povahou práce. Nicméně autorka vždy cizí díla, z nichž čerpala, řádně vyznačila.
Logická stavba práce	Jak bylo uvedeno shora, práce je vcelku vhodně a logicky strukturována.

Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autorka citovala z cizích prací standardním způsobem. Přehled použité literatury je sice relativně četný, řada zdrojů je i cizojazyčných (a to nejvíce anglicky, německy i polsky psaných), přesto řada děl, která jsou v práci zmiňována chybí (což souvisí s druhotnými citacemi, jak bylo poukázáno shora). Autorka při uvádění děl v seznamu literatury i v poznámkách pod čarou užívala jednotný formát založený na ČSN ISO 690.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka analýzy je dostatečná.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je pěkná, jednotlivé kapitoly a podkapitoly jsou dobře vyznačeny, stejně tak je text vhodně členěn do odstavců. Autorka nevyužívala tabulky ani grafy.
Jazyková a stylistická úroveň	Z hlediska jazykového a stylistického je práce na dobré úrovni, gramatické chyby se vyskytují spíše výjimečně (bohužel se však opakuje v jednom z nejužívanějších slov v práci – namísto stadium uvádí autorka nesprávně stádium; místy jsou nesprávnosti v interpunkci).

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě. Autorka by mohla při obhajobě uvést úskalí trestnosti absolutně nezpůsobilého pokusu s ohledem na formální pojetí trestného činu.
Navržený klasifikační stupeň	1-2

V Praze dne 31.8.2023

JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
oponent